

מא

כירה פרק שלישי שבת

(א) מה יג. מג. טו. ע"ג ע"ז
מכונות כז. [נדבד] א"י
(ג) מכונות קי: צרכות כ"ד;
(ד) נמי מוספות מנילה כ"ז;
ד"ה חללמלא (ט) נמי צ"מ
(ק"ג): (ו) [קלמן פט. ע"ט];
(י) [נשיע מוספות יומה ל
ד"ה מתיא];

רבינו הגה"ל

א"ר זרדא חייתיה לר' אבהו שהניח ידיו בנגד פניו של מטה וכו'. ב"ר אבהו היה יורד בנהר לטבול ואפילו נגע לא חיישין. (לה) [הוא] דתניא ר' אליעזר אומר כל הארוז באמה ומשתין מביא מבול לעולם, כלומר מתחמם ומוציא שכבת זרע ומצא משחית זרע על הארץ, הני מילי היהא דלא מבעיית אבל היכא דמבעיית כגון ר' אבהו דהוה מבטיח מעלתה הגהר און לן פניא להתחמם כמו שאין פניא לבלשת לנשך, הליכך אפילו נגע לא חיישין ליה. והני מילי דשורי להנהיג יורד כנגד פניו של מטה כשעולה מן הגהר אבל כשיורד בנהר לא, כרב דאמר כל המניח ידיו בנגד פניו של מטה כאילו אברו בכריתו של אברהם אבינו ורכבנו דבי רב אשי דכי נחתי זקפי כי סליק שחו. אמר רב יהודה כל העולה מבבל לא"י עובר בשעה שאומר שבלה יובאו ושה [יהיו] עד עם פקדי אותם נאם ה' הלך ר' אבה ומצאו לר' יהודה במרחץ ויהי אומר לשמושיו בלה"ק, הביאו לי נתה, הביאו לי מסרק, פתחו פומייכו ואפיקו הבלא ואשורו מיא דבי באני, למנו מיא דבי דבריס עלי חול מותר לאומן במרחץ בלה"ק, אמר אילן לא [באתי] אלא לשמוע דברי דודי. מתני' מולתה, תנא מים במרחץ וגחלים מבפנים והוא של חרס ואם גרף גחלים שרי, אנטיכי, א"ר נחמן בי דרודי ושל נחושת היא. והנאי כרב נחמן אנטיכי א"ר א"ר שרובה אין שותין הימנה בשבת מפני שנחושה מחמתה. ירושלמי מולתה שאינו גרף אסור מפני שהגחלים נוגעת בגופו, ר' חנניה בר הלל אמר מפני שהרוח נכנסת לתוכו והגחלים בוררות, ר' יוסי בר אבין אמר מפני שעשוי פרקין פרקין ומתיירא שמא נתפאל דבוקין ומוסיף מים. אנטיכי, בשם ר' יוחנן אמר מפני שמתחממת מכתליה. מילסא מיהם שפינהו לא יתן לתוכו צונן.

דלית ליה גידודי. שאין שפתה גבושה שיהי המים עמוקים אלא שפתה כמו צלמלע דכיון שאין עמוקים שם כי מטי סמוך לשפתה נועץ רגליו בצקרעק ומופר וממחה העפר לתוך המים ודמי למגבל. ולי נראה דלית ליה גידודי שרי ללא דמי לנהר אלא לכלי דלית ליה גידודי דמייא לנהר ואסור: **שפניה ידיו**, כשהיה רוחץ משום לניעות: **אי נגע**, צלמלה: **כאילו מביא מבול עלולס**, שמתחמם וצב ל ידי קרי וזה קלוקלו של דור המצול מולאים שכנת זרע לזבלה דכמי כי השחית כל דער וגו' (בגאשית ו): **כנולס**, עשאוה להא דר' אבהו, צולסת חיליות גייס הבל לעיר. על שם שמתחשין וצולסים את העיר קרי לה צולסת: **בשעת זולס**, כגון שהוא של אותה מלכות: **כאילו כופר**, לרעה שהוא צוש צדכר: **כי נחית**, לנהר פניו כלפי הנהר ואין כאן משום לניעות אסור לכסותו: **כי סליק**, ופניו כלפי העס מותר משום לניעות: **ר' זירא זקיף**, קדיש לרצנ שלא יראה ככופר: **משמטיע**, היה ירא ליראת לו משום זהוה צעי רצי זירא למיסק לארעא דישראל ורבי יהודה לא סניח לא היה יורא יגורר עליו מליך: **צולס יוצאו ושמה יהיו עד יום פקדי וגו'**, וירא אמר לך האי קרא צכלי שרת כתיב כדמחרינן צשני דייני גזירות (מכונות ק"א): **ביצאו לי נטר**, לחוף את ראשי וקאמר להו צלשון הקודש: **פסחו פומייכו**, ויכנס הבל צית המרחץ לתוך הגוף ויוציא הבל צית זיעה: **ואשטו**, מן מים שותין ואפי' לא הוהו אלא לחימה: **מוסר לאומן**, צצית המרחץ ואפי' צלשון קודש: **הבלא דמרחץ הנכנס דרך הפה**: **מפיק הבלא**, דזיעה: **ולא הלק ד' אמות**, קודם שיפן: **מרקס**, אינה מתעכלת לעשות זבל: **ליא רע**, ריח הפה: **ריח וזומה**, כה גופו מזהה צזיעה תמיד: **ולא הסיקוה מצפניס**, שאינו מטיב לכלוס: **ולא הכניסוה לצונן**, שהן מתחמם אלא **הנחול מצפניס**: **ע"ג**, **צצית**, על שוליו וזלדויו שאינם נכנסים לתוכו: **בתנאי מולתה הגרוף**, מן הגחלים מצפני: **שופין**, ממנימו צצית ואפי' שהוחמו קלת מחמת הכלי לפי שאינו מוסף הבל אלא משמר ומקיים חוס שלהם שלא יצטנו. צגמרל מפרש מולתה מים מצפניס וגחלים מצחוץ כלי שיש צו צית קיבול קען אלא דופנו מצחוץ מחובר לו ונותן שם גחלים והמים צקיצולו הגדול. ורצותי מפרשים מולתה צני שוליס ואנטיכי צי דודי חכימה צני מיימס. ולי נראה להפך דלס כן ה"ל למיימי מים מלמעלה וגחלים מלמטה ועוד דנחשתה

פשיטא דלא נגע דתניא ר' אליעזר אומר בו, ואפי' דרצנ פליגי עליה ושור צפרק כל היד (מה יג. וס) לא שרי אלא משום ממזרות שלא יראה ככרות שפכה ויוציאו לעו על צניו שהן ממזריות: **רחין ולא סך**, ולי' מעיקרא ה' דלא צכולי הש"ס רחייה קודם סכינה כדאמר צציק דקידושין (דף צב): רחאו סכו וקרא מטיב ורחלמ וסכת (רות ג) מהיו קרא כיכא לאוקמי צציקה שיהיה מתקטנת עצמה לרית טוב לכן לא היתה סכה צמחלה שעל ידי רחייה הייתה מעצמת הסיכה מעליה: **מולתה הגרוף שותין ממנו בשבת**, פי' צקונוטס לפי שאין מוסף הבל אלא משמר ומקיים חוס שלהן ואנטיכי אפי' גרופה אין שותין הימנה לפי שמוספת הבל ואין נראה ללא שיין למיגוד צמוסיף הבל אלא בהטמנה גזירה שמא יצטנו צרמץ ועוד דלוחק לומר דמתני' אריי כשעשה האיסור ועוד' דאנטיכי חוסר צכל ענין לשתות הימנו אפילו בהשהאה ואי להחזיר תן משחין אפילו צלינו גרופו ועוד אי משום מוספת הבל אסרה ליה מתני' שצמיה תקשה לרעה וכד יוסף דשור לעיל (דף צג) צשכח קדרה ע"ג כירה וצשלה צצצת אפי' ללא תצשלה כמחלל צן דרוסאי ואפי' צמויד ונראה כפי' ה"ר פורת מולתה הגרוף שותין הימנו צצצת שמוגינ המים צמוין ציון לפי שהמים אינן כי"ס צמין צמולתה צצצצת היין מן המים שמוגינ לתוכו אלא אנטיכי אפי' צגרופה אין שותין הימנה לפי שאנטיכי יס צה הבל יותר' ומצשל היין מן המים צצצת מוינה אפי' צצצת צצצצצ' וכלל

תורה אור השלם

1 קב"ל יצאו ושהי ידיו עד יום פקדי אותם נאם ה' והעשיתים אל דקיסום יהיה: ירמיהו ככ כב

מוסף רש"י

בבלשת, חל, על עס שמתחמם ומוציא קרי לכו צצצת, צצצצצ ומצפת צצצצצ (מה יג) וכל ע"ז (ג) שמתחמם כל המתחמם (מכונות כז) וצונן (מה יג) שמתחמם מיינה. לא היה נראה אלו (ברכות כד). דבעי למיסק לארעא דישראל. וכד יהיה מזה ציד, להכי הוה משמטי מיה (מכונות קי). וזהו תהלת ריח זומה. כל גופי מפרחי מיעה מפרחת, שהיח נלגט צצצצ וצצצצ והוה צו זיעה מוחממת (קמ"ט צב).

מותר לאומרם בלשון קדש פתחו פומייכו ואפיקו הבלא נמי כדשמואל דאמר שמואל הבלא מפיק הבלא אלא אשתו מיא דבי באני מאי מעליותה דתניא יאכל ולא שתה אכילתו דם וזהו תחילת חולי מעיים אכל ולא הלך ד' אמות אכילתו מרקבת וזהו תחילת ריח רע הנצרך לנצקבו ואכל דומה לתנור שהסיקוה ע"ג אפרו וזהו תחילת ריח זומה רחץ בחמין ולא שתה מהן דומה לתנור שהסיקוהו מבחוץ ולא הסיקוהו מבפנים רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן דומה לברזל שהכניסוהו לאור ולא הכניסוהו לצונן ולא סך דומה למים ע"ג חבית: **בתנאי** מולתה הגרוף שותין הימנו בשבת אנטיכי אפי' שגרופה אין שותין הימנה: **גב'** היכי דמי מולתה הגרוף תנא מים מבפנים וגחלים מבחוץ אנטיכי רבה אמר כי כירי רב נחמן בר יצחק אמר כי דודי מאן דאמר כי דודי כ"ש כי כירי ומאן דאמר כי כירי אבל כי דודי לא תניא כוותיה דרב נחמן אנטיכי אפי' שגרופה וקטומה אין שותין הימנה מפני שנחושתה מחממתה: **בתנאי** המיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונן בשביל שיחמו אבל נותן הוא לתוכו או לתוך הכוס כדי להפשירן: **גב'** מאי קאמר אמר רב אדא בר מתנא הכי קאמר ימיחם שפינה ממנו מים חמין לא יתן לתוכו מים מועטים כדי שיחמו אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי להפשירן והלא

מותר לאומרם בלשון קדש פתחו פומייכו ואפיקו הבלא נמי כדשמואל דאמר שמואל הבלא מפיק הבלא אלא אשתו מיא דבי באני מאי מעליותה דתניא יאכל ולא שתה אכילתו דם וזהו תחילת חולי מעיים אכל ולא הלך ד' אמות אכילתו מרקבת וזהו תחילת ריח רע הנצרך לנצקבו ואכל דומה לתנור שהסיקוהו ע"ג אפרו וזהו תחילת ריח זומה רחץ בחמין ולא שתה מהן דומה לתנור שהסיקוהו מבחוץ ולא הסיקוהו מבפנים רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן דומה לברזל שהכניסוהו לאור ולא הכניסוהו לצונן ולא סך דומה למים ע"ג חבית: **בתנאי** מולתה הגרוף שותין הימנו בשבת אנטיכי אפי' שגרופה אין שותין הימנה: **גב'** היכי דמי מולתה הגרוף תנא מים מבפנים וגחלים מבחוץ אנטיכי רבה אמר כי כירי רב נחמן בר יצחק אמר כי דודי מאן דאמר כי דודי כ"ש כי כירי ומאן דאמר כי כירי אבל כי דודי לא תניא כוותיה דרב נחמן אנטיכי אפי' שגרופה וקטומה אין שותין הימנה מפני שנחושתה מחממתה: **בתנאי** המיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונן בשביל שיחמו אבל נותן הוא לתוכו או לתוך הכוס כדי להפשירן: **גב'** מאי קאמר אמר רב אדא בר מתנא הכי קאמר ימיחם שפינה ממנו מים חמין לא יתן לתוכו מים מועטים כדי שיחמו אבל נותן לתוכו מים מרובים כדי להפשירן והלא

מוסף תוספות

א. לאחור באמה ולהשתין. כ"ג. ב. שמתין. מוס' מה יג. ד"ה אלו. ג. משום יצוצות. מוס' ה"ה"ש. ד. אבל לצורך ד"ה אסרי. מוס' מה יג. ד"ה אלו. ה. וסיכה שאחר הרחיצה היא מכנסת תורתל רחיצי החמין לתוך גופו. מוס' ה"ה"ש. ו. אלא דסיכה אחר רחיצה היא. מוס' ה"ה"ש. ז. לימא תהו יחובתיה מהאכ למי' לתתור תנא אבל לשתות משחין אפי' שאינה גרופה ויאה קטומה, דהא. כפ"ה. ח. ונשתתה המים עליה בתורת. מוס' ה"ה"ש. ט. בין צונן מכלי ראשון, בין צונן מכלי שני גזירה שמא ימוג ככלי ראשון. מוס' ה"ה"ש. י. והמים שנתכווץ מן ביותה. מוס' ה"ה"ש. יא. הלך אסרו למוג היין לתוך המים אפי' כשנתן לתוך הכלי שני, לפי שאף ככלי' המים חמין ביותה ואיכא למנוג אטא כלי' מוס' ה"ה"ש. יב. דטעמא משום מבשל, דרסי' התם ר' יוסף בר אבין אמר מפני שעשוי פרקים פרקים ומתיירא שמא נתעקל דבוקו, ומוסיף מים, אלמא חיישין שמא יתן לתוכו מים ומבשלן, והיינו כעין פי' ה' פורת שפירש משום השש בירושל. מוס' ה"ה"ש.

דמני צאנטיכי לשון שוליס הן והן אומרים לשון נחושת ושחני נחשת מחרס: אנטיכי. מפרש צגמרל: **גב'** צי יידי. חלל יש צציקה אלא חלליה שהגחלים צו ומים נמוגים צלללה השני ואפי' דמני למולתה מיהו כירה דופנה עז והאור תדיר צמוכה כל ימות החול ודופנה חס מלד ומוסיף הבל צמייס אפי' שגרופה מן הגחלים: **צי דודי**, יורה גדולה עושין לה שמי שוליים ונותנין גחלים צין שניהם והמים על העליונים: **ועל ספק**, דכי כירי אסור כדפרשיית שמתוך שהאור תדיר צו ודופנו עז מרתיח: **אצל בי דודי לא**, שהרי הוא כמולתה: **שנחושה**, נחושת שלה אלא נחושת שיהיה של נחושת קאי ונחושת משמר רחיהו. ואני אומר נחושתה לשון שוליס כדכתיב (יחזקאל טו) יען השפך נחשתך ולשון של המטנה נחשתו של תנור צמסכת כלים (פ"ח מ"ג) ואפני אנטיכי ממולתה דמתוך שהשוליס מכוסים חומי משמחר ואפי' שגרופה גחליהם: **בתנאי** המיחם. קומקומם של חמין: **שפינה**, כולה מתניחין מפרש צגמרל: **גב'** מאי קאמר. מאי פיניה ומאי לא יתן והדר אמר אצל נותן; והלא

דמני צאנטיכי לשון שוליס הן והן אומרים לשון נחושת ושחני נחשת מחרס: אנטיכי. מפרש צגמרל: **גב'** צי יידי. חלל יש צציקה אלא חלליה שהגחלים צו ומים נמוגים צלללה השני ואפי' דמני למולתה מיהו כירה דופנה עז והאור תדיר צמוכה כל ימות החול ודופנה חס מלד ומוסיף הבל צמייס אפי' שגרופה מן הגחלים: **צי דודי**, יורה גדולה עושין לה שמי שוליים ונותנין גחלים צין שניהם והמים על העליונים: **ועל ספק**, דכי כירי אסור כדפרשיית שמתוך שהאור תדיר צו ודופנו עז מרתיח: **אצל בי דודי לא**, שהרי הוא כמולתה: **שנחושה**, נחושת שלה אלא נחושת שיהיה של נחושת קאי ונחושת משמר רחיהו. ואני אומר נחושתה לשון שוליס כדכתיב (יחזקאל טו) יען השפך נחשתך ולשון של המטנה נחשתו של תנור צמסכת כלים (פ"ח מ"ג) ואפני אנטיכי ממולתה דמתוך שהשוליס מכוסים חומי משמחר ואפי' שגרופה גחליהם: **בתנאי** המיחם. קומקומם של חמין: **שפינה**, כולה מתניחין מפרש צגמרל: **גב'** מאי קאמר. מאי פיניה ומאי לא יתן והדר אמר אצל נותן; והלא